

Miljøstyrelsen
mst@mst.dk

DANSK
SKOVFORENING
Amalievej 20
1875 Frederiksberg C
Danmark

Telefon 3324 4266
info@skovforeningen.dk
www.skovforeningen.dk

6. april 2018

Høringsvar til udkast til nyt nationalt skovprogram

Dansk Skovforening hilser udkastet til nyt nationalt skovprogram velkommen.

Skovene er vigtige for både ejerne og samfundet. Faktisk er der så mange ønsker til produkter og ydelser fra skovene, at de ikke kan rummes på de 625.000 ha skov, som vi har i dag. Vi har behov for flere skove, og de eksisterende skove skal gerne gøre endnu mere gavn, end de allerede gør.

Det er fint afspejlet i skovprogrammet, som beskriver mulighederne og behovet for alle skovens samfundsmæssige goder inklusiv både produktion af træ og biodiversitet. Det beskriver samtidig skovens muligheder for at bidrage til optag og lagring af kulstof, sikring af rent drikkevand, friluftsoplevelser m.m.

Skovprogrammet giver et samlet overblik og et godt fundament for de næste mange års politiske beslutninger om skovene. Vi håber derfor, at skovprogrammet bliver bredt forankret i hele Folketinget og på tværs af ressortområderne.

Gør vi det fornuftigt, og bevarer den gode balance, som vi mener programmet er udtryk for, kan skovene få en nøglerolle, når Danmark skal være fossilfri og nå de internationale klimamål.

Det er vigtigt, at programmet ikke alene sætter rammerne for de 18% af skovene, som staten ejer, men at skovprogrammet også fastlægger, hvordan politikerne vil skabe gode vilkår for at eje og drive de 82 % af skovene, som ejes af private og kommuner.

Skovprogrammet er politikernes mulighed for at påvirke skovejerne til at investere i udviklingen af skovene i den retning, som også samfundet har mest glæde af.

For Dansk Skovforening er det særligt positivt at skovprogrammet anerkender vigtigheden af at have en aktiv skovdrift i Danmark, der kan balanceres med de andre hensyn samfundet efterspørger. På den måde kan skovene fortsat levere træ og andre samfundsgoder.

Skovprogrammet har således en fin balance mellem benyttelse og beskyttelse.

Særligt skal det fremhæves, at programmet anerkender at:

- Skoven leverer mange forskellige ydelser – herunder træproduktion
- Bæredygtig drift af skovene forudsætter en bæredygtig økonomi i skovbruget
- Der er behov for øget produktion af biomasse og særligt behov for at fastholde nål som en væsentlig træart i skovbruget
- Skatteregler er et afgørende økonomisk rammevilkår
- Udlæg af urørt skov og anden biodiversitetsskov på private arealer skal ske på frivillig basis og mod kompensation
- Skoven har et stort potentiale i klimasammenhæng
- Følgeindustrien og dermed fastholdelse af arbejdspladser her er vigtig
- Der er behov for mere viden om økonomien i statens naturnære skovdrift
- Biodiversitet kan styrkes ved målrettede tiltag på særligt værdifulde lokaliteter og ved at tage generelle hensyn i den almindelige skovdrift
- Det er af stor betydning at overvåge planteskadegørere, herunder såvel eksisterende som nye skadevoldere og trusler

På nogle områder mener vi at skovprogrammet kan forbedres og styrkes yderligere:

1. Gode og klare rammevilkår

Et strategisk pejlemærke er: **”Klare rammevilkår for produktion af træ og andre goder”**.

Det er ikke tilstrækkeligt at reglerne er klare. Der bør stå:

”At regeringen vil sikre rammer og vilkår, som understøtter et bæredygtigt og effektivt skovbrug. At regeringen vil gøre skovbruget bedre rustet til at producere mere og medvirke til at skabe vækst og beskæftigelse i Danmark.

Reglerne skal understøtte målene og ruste skovbruget til at producere mere af de ønskede ydelser.”

Skattereglerne er et afgørende økonomisk rammevilkår. Bl.a. skovkonferencen på Christiansborg i efteråret 2017 og Skovpolitisk Udvalgs anbefalinger i 2011 har tydeligt vist, at skovbrugserhvervet har behov for supplerende skatteregler. I Danmark mangler vi bl.a. en skovkontoordning, der tilskynder skovejere til at geninvestere i skovene og udvikle disse. Vi ønsker derfor at en skovkontoordning, bliver en handling i programmet.

2. Metodefrihed

Naturnær skovdrift fremhæves flere steder i programmet, som den skovdyrkningsmetode der er mest optimal. Der er vi ikke enige i. Der er et behov for mere viden om økonomien i bl.a. statens naturnære skovdrift, og det er på nuværende tidspunkt uklart, om naturnær skovdrift kan imødekomme samfundets behov for øget produktion af biomasse.

Vi erkender dog, at nogle af principperne i den naturnære drift har fordele i forhold til fx at sikre rent drikkevand etc. De steder, hvor der henvises til den naturnære drift, kunne det gøres

tydeligere, hvilke af principperne fra den naturnære drift der er særlig gavnlige og anbefalelsesværdige.

For de private ejere er metodefrihed i driften en meget væsentlig parameter. Vi forventer at skovprogrammet tydeligt understreger den enkelte ejeres metodefrihed i valg af driftsform, og at det understreges, at naturnær skovdrift blot er en i blandt flere driftsformer. Naturnær skovdrift i statens skove er valgt med henblik på med tiden at etablere og dokumentere resultater og erfaringer, så andre ejere kan vurdere, om driftsformen er et relevant valg også for dem.

Fokus på metodefrihed for den enkelte skovejer vil stemme godt overens med skovprogrammets overordnede vision om *'plads til forskellighed'* i skovene.

3. Øget brug af træ kan gæve klimaet

Et strategisk pejlemærke er: **At øge efterspørgslen og udbuddet af bæredygtigt produceret træ.**

Det mål bør gøres operativt og udbygges med mål om øget brug af træ til varige produkter fx i byggeriet. En konkret handling kunne være at lave et træbyggeprogram. Det blev også anbefalet af et enigt Skovpolitisk Udvalg.

Vi har vedlagt et notat med en række mere specifikke kommentarer til programmet og med egentlige tekstforslag, der kan adressere vores ønsker til forbedringer.

Med venlig hilsen

Tanja Blindbæk Olsen

Dansk Skovforenings detaljerede bemærkninger til udkastet til nyt nationalt skovprogram

Generelle betragtninger:

Det er som nævnt vigtigt, at programmet kommer til at sætte rammerne for hvordan politikerne vil skabe gode vilkår for at **alle** typer af skovejere. Statens egne skove fylder meget i programmet. Det bør tydeligere understreges, at det er vigtigt at opbygge tillid, samarbejde, frivillighed og samtidig respektere ejendomsretten - for at motivere skovejerne til at skabe de værdier, som samfundet efterspørger.

Mange af handlingerne afspejler, at der for flere områder er brug for mere viden (forskning eller undersøgelser) og det er flere steder nævnt, at denne vidensopbygning skal sikres gennem de årlige prioriteringer i kontrakten mellem Miljø- og Fødevareministeriet og Københavns Universitet om den forskningsbaserede myndighedsbetjening. Det er vigtigt, at der heri også ligger en forpligtigelse til formidling af de opnåede forskningsresultater til de private skovejere i de tilfælde, hvor det er relevant. På den måde kan skovejerne tage dem til efterretning og bruge dem som input i deres praktiske skovdrift.

Afsnittet: Om det nationale skovprogram

Side 4 – andet afsnit, anden sætning:

Her ønsker vi ”indtægter fra biproduktion” udskiftet med ”andre indtægter fra skovdriften”

Side 5 – andet afsnit:

Vi foreslår sætningen ”Klare rammevilkår for skovbruget.....” udskiftet med ”Klare og bedre erhvervsvilkår for skovbruget....”

Side 9 – afsnittet ”Opbygning og finansiering af skovprogrammet”

Afsnittet er lidt tyndt og overskriften er lidt misvisende, da der ikke står noget om finansiering.

Afsnittet: Mere skov og mindre global opvarmning

1. Øge Danmarks skovareal og øge den samfundsmæssige nytte af nye skove

Gode og attraktive vilkår for at plante og drive skov er betydende for at fremme skovrejsningen. Det er ikke altid, at gode tilskudsmuligheder til tilplantning er tilstrækkelige. Det er fint beskrevet på side 11. Et fornuftigt mix af trævarer på hylderne kan være betydende på sigt, og det er derfor positivt, at der nu ses på at forbedre muligheden for også at plante nåletræer inden for tilskudsordningen.

2. Øge optag og lagre af kulstof i skove og træprodukter gennem bæredygtig drift

Det er beskrevet på side 12, at dette strategiske pejlemærke søges fremmet gennem løbende fokus på skovenes og skovbrugets potentiale for at bidrage til Parisaftalen og EU's klimamål mv. Det vil være passende også at koble det sammen med det strategiske pejlemærke, der handler om at fremme anvendelsen af træ (side 18). Særligt ved at fremme anvendelsen af træ i byggeriet og andre varige produkter, kan samfundet øge lagringen af CO₂ markant.

På samme måde er det muligt at øge optaget af kulstof gennem mere klimatilpassede skovdyrkningssystemer. Det kunne derfor være effektivt, hvis der var en handling, der relaterede sig til det pejlemærke, som handler om at fremme klimatilpassede skovdyrkningssystemer gennem forskning og information.

Baggrund

Side 15 – andet afsnit:

Sætningen ”Gennem statsligt ejerskab af nye skove sikres offentlighedens adgang og hensyntagen til eksisterende natur og landskab” kan give et indtryk af at privat skovrejsning ikke giver adgang og at der ikke tages hensyn til eksisterende natur og landskab. Vi foreslår at sætningen ændres til: ”Gennem statsligt ejerskab af nye skove sikres offentligheden en øget adgang til de nye skove.”

Afsnittet: Bæredygtig produktion

1. Klare rammevilkår for produktion af træ og andre goder

Det er som nævnt ikke tilstrækkeligt at reglerne er klare. Klare regler er ikke ensbetydende med, at de er gode. Vi foreslår at det strategiske pejlemærke bliver: Gode og klare rammevilkår, som understøtter et bæredygtigt og effektivt skovbrug.

Det er positivt, at en af de anførte handlinger i afsnittet er at følge udviklingen i skatteregler knyttet til skovbruget, lige som at det er positivt at det anerkendes, at skattereglerne er et afgørende rammevilkår for skovbruget. Et af skovbrugets store udfordringer er, at indtægter og udgifter svinger betydeligt fra år til år. Oftest er store indtægter og store udgifter tidsmæssigt forskudt fra hinanden med mange år, hvilket er særligt tydeligt for ejendomme med en skæv aldersfordeling af træerne i skoven. Det vil kunne løses med en skovkontoordning, som vil være til gavn for både skovejere, for skovene, for træindustrien og for samfundet.

Derfor er det uheldigt at der i det tilhørende baggrundsafsnit (side 22) alene henvises til konklusionen i rapporten fra KU om skattemæssige rammevilkår for skovbruget uden at forklare rapportens snævre forudsætning om en bestemt beslutningsadfærd. Herudover sætter de metodiske forudsætninger (bl.a. en forudsætning om at den anvendte kalkulationsrentefod holdes konstant uanset ejers økonomiske situation) begrænsninger op for KU's konsekvensvurderinger i beskrivelsen af ejernes reelle valg – herunder træartsvalg. Fx vil ejers likviditetsmangel efter et generationsskifte øge dennes interne rentefod, hvilket igen vil føre til en forskydning i træartsanvendelsen fra løv til nål. KU's valgte metode kan ikke belyse sådanne reaktionsmønstre.

Det er positivt, at der som en handling nævnes, at der skal ses på behovet for at ændre skovloven, så den tager højde for de ønsker samfundet har. Skovloven giver en fornuftig afvejning mellem de enkelte formål, som skoven kan opfylde for samfundet (træ til træprodukter og energi, sikring af biodiversitet, friluftsliv og oplevelser, beskyttelse af grundvand etc.) – under hensyn til at skovene for den største del er ejet af private. Det er derfor vigtigt at bevare skovloven som selvstændig sektorlov.

2. Øge efterspørgsel efter og udbud af dokumenterbart bæredygtigt træ

Det er helt centralt, at der skabes en øget efterspørgsel efter træ og træprodukter og dette pejlemærke kan som nævnt supplere ønsket om øget lagring af kulstof i træprodukter. Vi forslår derfor målet udvidet til at omfatte øget brug af træ i mere varige produkter fx byggeriet. Desuden bør handlingerne gøres mere målrettede end blot at understøtte allerede igangværende initiativer på området. Det kunne fx være gennem et program for øget anvendelse af træ i byggeriet.

Der bør derfor være mere fokus i handlingerne på at formidle den viden, der allerede findes om mulighederne for på bæredygtig vis at øge produktionen fra de danske skove (som nævnes på side 23).

Certificering af skovdriften er en anerkendt måde til at dokumentere en bæredygtige skovdrift – ikke bare i Danmark men også globalt. Det kan dog ofte være en stor omkostning at blive certificeret – særligt for mindre skove. Tidligere har der været givet tilskud til udarbejdelse af en grøn driftsplan og herunder registrering af nøglebiotoper. En genindførelse af den ordning kan være en god hjælp til at forberede skove til certificering og motivere skovejere til at blive certificeret. Det vil bidrage til opfyldelsen af dette strategiske pejlemærke.

3. Ensartede og operationelle standarder for bæredygtigt træ

Det nævnes at ”Der arbejdes på at understøtte udviklingen af systemer og modeller, der tilvejebringer tilstrækkeligt grundlag for at dokumentere bæredygtigt træ på en omkostningseffektiv måde”. Det er uklart hvordan det tænkes at påvirke systemerne.

For skovbrug findes de to uafhængige certificeringsordninger PEFC og FSC – det vil være en urealistisk målsætning at ensrette disse og en ensretning vil heller ikke nødvendigvis være ensbetydende med omkostningseffektivisering.

Det vil derimod være optimalt, hvis Danmark arbejder for at den igangværende proces omkring nye EU krav til bæredygtig biomasse til energi eller nye initiativer på EU-området, ikke skaber en ny og ekstra dokumentationsbyrde for skovejere.

4. Fortsætte med at omstille til naturnær skovdrift

Skovprogrammet skal understøtte en bæredygtig skovdrift, men vi mener som nævnt ikke, at det bør fremme en bestemt type skovdrift generelt. Her skal der være metodefrihed. Derfor bør dette mål – hvis formuleringerne opretholdes – udtrykkelig rette sig mod omstillingen i statens skove, og vi foreslår derfor, at første sætning ændret til: ”Omstillingen til en mere naturnær skovdrift i statens skove skal fortsætte og videreudvikles.”

Baggrund

Side 21 - tredje afsnit sidste sætning:

Vi har nyere tal. For 2016 er den gennemsnitlige indtægt for andre indtægter i skovbruget opgjort til 972 kr. pr. ha.

Side 23 – figur 8

Figuren bør kunne opdateres med tal frem til og med 2016.

Side 25 – afsnittet om standarder for bæredygtigt træ samt boksen (FSC- og PEFC-certificering)
Certificering af skovdriften er en anerkendt måde til at dokumentere en bæredygtige skovdrift og det er også kort beskrevet. Det kan dog ofte være en stor omkostning at blive certificeret – særligt for mindre skove.

Afsnittet: Mere biodiversitet

1. Bevare og øge skovenes biologiske mangfoldighed på særlige lokaliteter

Det bør nævnes under handlinger i dette afsnit, at der arbejdes med en ændring af betalingsmodellen til private for at udlægge skov - fx som urørt skov - eller skov med en begrænset træproduktion.

2. Fremme generelle naturhensyn i skovdriften

Vi er enige i, at skovejerens kendskab til skovens naturværdier er central, for at kunne tage de nødvendige hensyn i driften. Grønne driftsplaner og registrering af nøglebiotoper har været et rigtigt effektivt virkemiddel og en genoptagelse af tilskudsordningen til private skovejere til registrering af naturværdier i skovene vil derfor kunne bidrage til at løfte skovejernes kendskab til skovens værdier – og dermed øge beskyttelsen heraf. Det vil nemlig give et godt grundlag for skovejernes beslutninger om at indgå frivillige aftaler om bevarelse og beskyttelse af særlige værdifulde lokaliteter, samt tage generelle hensyn i driften.

Baggrund

Det er beskrevet at mere urørt skov og bevaring af enkelttræer er effektive virkemidler til at skabe mere dødt ved og gamle træer i skoven. Det kunne dog være fornuftigt kort at beskrive, at det dog er virkemidler det i sagens natur kan tage lang tid før vi kan se effekten af i diverse opgørelser. Det samme gælder for indsatsen i for Natura 2000-områderne, hvor der vil gå lang tid før skovene, med de nuværende kriterier for gunstig bevaringsstatus, vil have opnået gunstig status. Det vil her være positivt, hvis de igangsatte indsatser fik en mere fremtrædende vægt i rapporteringen af naturens tilstand i Danmark.

Afsnittet: Friluftsliv og kulturværdier

1. Fastholde og udvikle skov som et velfærdsgode, hvor befolkningen sikres muligheder for friluftsliv og naturoplevelser.

Det kan læses som om, at der ikke er muligheder for friluftsliv og naturoplevelser for øjeblikket. Så vi foreslår at der indsættes et "fortsatte" efter sikres: "..., hvor befolkningen fortsat sikres muligheder...."

Det er beskrevet at let tilgængelig information om reglerne for færdsel i naturen, vil give bedre muligheder for friluftsliv. Vi foreslår at der udvikles en app eller lignede, der giver brugerne

information om ejerskabet af skoven og de tilhørende adgangsmuligheder. Det vil give bedre oplevelser og reducere misforståelser af adgangsregler.

2. Bevare de kulturhistoriske værdier i skovene.

Ingen bemærkninger

Baggrund

Side 42 – tredje afsnit, sidste sætning:

Af de nævnte muligheder er det kun fri teltning i udvalgte statsskove, som ligger ud over det lovbestemte. Sætningen bør omformuleres.

Side 42/43 – sidste/første afsnit:

Slettes. Vi har ikke længere den service. Der kan i stedet henvises til Skoven i Skolen.

Afsnittet: Skove beskytter

1. Fremme skovens beskyttende funktion af vores vand.

Ved tilplantning af landbrugsjord med skov reduceres ikke kun tilførsel af kvælstof men også tilførsel af pesticider. Det bør nævnes i afsnit 2.

I dette afsnit fremhæves, at omstilling til naturnær skovdrift bidrager til beskyttelse af grundvandet. Det er et eksempel på en uheldig fremhævelse en bestemt driftsform. Det kunne passende præciseres hvilke principper fra den naturnære drift, som er af særlig betydning for grundvandet. Vi mener at det i princippet kunne formuleres således: "En bæredygtig skovdrift, hvor der sikres et kontinuerligt skovdække, minimal jordbearbejdning samt uden brug af pesticider og kvælstoftilførsel vil særligt bidrage til at beskytte grundvandet og vandmiljøet".

2. Styrke skovens bidrag til klimatilpasning.

Vi savner en lidt bredere beskrivelse af, at også de eksisterende skove har muligheder for at bidrage til klimatilpasning. Endvidere er potentialet ikke begrænset til statens og de kommunale skove, som læseren kunne få indtryk af. De private skove vil også kunne bidrage, og der bør arbejdes på at finde muligheder for finansiering af private projekter fx i næste landdistriktsprogramperiode.

Baggrund

Også i baggrundsaftsnittet bør potentialet for skoves bidrag til klimatilpasning på det samlede skovareal beskrives. Ved kun at anvende midler til klimatilpasning på offentlige arealer, vil vi ikke udnytte potentialet med at løse de store udfordringer med de større mængder vand, vi står overfor, bl.a. fordi de offentlig skove ikke er ligeligt fordelt i landet.

I første afsnit fremhæves igen den naturnære skovdrift: "Ved den naturnære drift af de skove, der forvaltes af Naturstyrelsen, anvendes ikke pesticider, og der gødskes kun undtagelsesvist". Ingen brug af pesticider og gødskning er på ingen måde et særkendetegn kun for naturnær skovdrift. Vi mener derfor at fremhævelsen af naturnær skovdrift skal fjernes her.

Afsnittet: Robuste og sunde skove

1. Sikre sunde, modstandsdygtige og robuste skove

Sunde og robuste skove er i høj grad også afhængige af det fremtidige klima. Igen nævnes her særligt den naturnære driftsform som metode til at gøre skovene bedre rustet til at modstå forstyrrelser som ændringer i klima. Vi vil fortrække at der igen her i stedet beskrives, hvilke principper fra den naturnære drift som bidrager positivt.

På samme måde bør det beskrives, at der vil blive behov for at se på muligheden for at introducere klimatilpassede arter i skovdriften for at gøre skovene mere robuste overfor de forventede klimaændringer.

Baggrund

Side 50 – sidste afsnit:

Det bør også fremgå at mange private skove bidrager til udvikling af frø og plantemateriale til skovbruget gennem kårede bevoksninger og forsøgsarealer.